NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

BOEN FOSS AS
Rigetjønnveien 14
4626 KRISTIANSAND S

Vår dato: 11.09.2026
Vår ref.: 202614108-7 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.:

NVE gir tillatelse til midlertidig fravik fra vilkår om vannslipp for Boenfoss kraftverk i Kristiansand kommune, Agder fylke

Vi viser til søknad av 17.06.2026 fra Boen Foss AS om forlengelse av tillatelsen til midlertidig fravik fra vilkår om vannslipp ved Boenfoss kraftverk. Først i brevet finner du NVEs vedtak med tilhørende vilkår. Deretter kan du lese om tiltaket og NVEs begrunnelse for vedtaket.

NVEs vedtak

NVE gir tillatelse til at Boen Foss AS kan fravike vilkåret om vannslipp for Boenfoss kraftverk for å undersøke hvordan endret minstevannføring og økt slukeevne påvirker opp- og nedvandring av fisk forbi kraftverket. Tillatelsen gjelder fra og med dette vedtaket til og med 31.08.2027.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen av 26.03.2025 (NVEs ref. 202505651-6) erstattes av dette vedtaket.

NVE stiller følgende vilkår

- Fraviket fra kravet til minstevannføring gjelder bare i perioden 1. juni til 31. august. I denne perioden skal vannslippet til Boenfossen ikke på noe tidspunkt være lavere enn 3,0 m^3/s. For resten av året gjelder konsesjonsvilkårenes krav til minstevannføring.
- Slukeevnen skal ikke overstige 33 m^3/s.
- Alle vannførings- og vannstandsendringer skal skje gradvis, slik at stranding av fisk og andre vannlevende organismer minimeres eller unngås så langt det er mulig.
- Det skal føres protokoll over vannføringen i Boenfossen i det tidsrommet minstevannføringskravet fravikes. Vannføringen skal registreres med maksimum én times intervaller. Dersom det installerte målearrangementet for kontroll av minstevannføring settes ut av drift, skal det opprettes en midlertidig løsning som skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn før den tas i bruk. Protokoll skal gjøres tilgjengelig for NVE ved forespørsel.
- Plan for vannslipp og gjennomføring av undersøkelsene i 2027 skal sendes NVEs miljøtilsyn senest fire uker før undersøkelsene starter. Planen skal vise hvilke vannføringer som skal

testes, varigheten av hver testperiode og hvilke perioder som gjennomføres i tråd med gjeldende manøvreringsreglement som referanse.

- Rapport fra undersøkelsene i 2025 og 2026 skal sendes NVE innen 31.12.2026. Sluttrapport fra undersøkelsene i 2025, 2026 og 2027, med metode, resultater og vurdering av virkningene for opp- og nedvandring av fisk, skal sendes NVE når dette foreligger (merk med NVE ref. 202614108).
- Boen Foss AS skal ha dialog med Nedre Tovdal fiskelag SA om gjennomføringen av undersøkelsene.
- Berørte parter skal kontaktes direkte for å bli informert om tiltaket. Informasjon om tiltaket skal i tillegg publiseres på relevante nettsider, som selskapets hjemmeside. Vi ber om at Boen Foss AS kontakter Kristiansand kommune og Birkenes kommune for å legge ut informasjon om tiltaket på kommunenes nettsider.
- Boen Foss AS skal melde fra til NVE på nve@nve.no når undersøkelsene er avsluttet. Oppgi saksnummer 202614108 i emnefeltet.
- NVE forutsetter at Boen Foss AS har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Mulighet til å klage

Vedtaket kan klages på. Se opplysninger om rett til å klage på siste side.

Om søknaden

Boenfoss kraftverk ligger i Tovdalselva i Kristiansand kommune i Agder, i vassdragsområde 020.A12. Kraftverket har en maksimal ytelse på 3,6 MW og en midlere årsproduksjon på om lag 23 GWh. Boenfoss kraftverk fikk konsesjon 30.09.2014, og oppdatert konsesjon etter klagebehandling 17.03.2015. Nye Boenfoss kraftverk ble satt i drift i 2020/2021 og er bygget etter fiskevennlige prinsipper, med inntaksrist med grindareal på 75 m^2, fiskeavleder og fisketrapp. Kraftverket ligger på anadrom strekning i Tovdalselva.

Etter vilkåret for vannslipp skal det slippes en minstevannføring til Boenfossen på mellom 5,0 og 10,0 m^3/s i perioden 1. juni til 31. august, avhengig av totalvannføringen i vassdraget, 4,0 m^3/s i mai og september og 2,0 m^3/s fra oktober til april. Konsesjonsgitt slukeevne er 30 m^3/s.

Den 26.03.2025 ga NVE tillatelse til at Boen Foss AS kunne fravike vilkåret for vannslipp i perioden 01.04.2025 til 31.08.2026 (NVEs ref. 202505651-6). Formålet var å undersøke hvordan opp- og nedvandring av fisk påvirkes av en økning i slukeevnen med 10 prosent til 33 m^3/s, og av tidvis redusert minstevannføring i oppvandringssesongen for laks og sjøørret. Undersøkelsene skulle gjennomføres med kameraovervåking i fosseløpet og ved inntaksrist og fiskeavleder. Resultatene skulle danne grunnlag for en eventuell søknad om permanent endring av konsesjonsvilkårene.

Den 19. juni 2026 søkte Boen Foss AS om å forlenge tillatelsen med et år, frem til 31. august 2027. Fraviket det søkes om, og det planlagte undersøkelsesopplegget, er det samme som i tillatelsen av 26.03.2025. Begrunnelsen for søknaden er at vannføringen i Tovdalselva gjennom 2025 var for lav til at undersøkelsene kunne gjennomføres som planlagt. I nedvandringsperioden for smolt var det med unntak av svært korte perioder ikke tilstrekkelig vannføring til å kjøre kraftverket med 33 m^3/s. I oppvandringsperioden i juni til august sto kraftverket i det meste av perioden, og i de periodene det var produksjon, var det ikke nok vann til å gjennomføre testregimet med varierende

minstevannføring. Kraftverkets minste driftsvannføring på 7 m^3/s gir dessuten liten fleksibilitet til å variere minsteslippet ved svært lave totalvannføringer. Søker opplyser at det ikke har kommet nye opplysninger om anlegget, og heller ikke ny generell kunnskap om fiskevennlige kraftverk, som endrer vurderingene i den opprinnelige søknaden.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE sendte søknaden på begrenset høring 20.07.2026 til Statsforvalteren i Agder, Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune, med frist 16.08.2026. Etter tilrådning fra Statsforvalteren i Agder ble søknaden også sendt til Birkenes kommune og Nedre Tovdal fiskelag SA. NVE mener saken er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Statsforvalteren i Agder uttaler i brev av 22.07.2026:

> *Statsforvalteren anser det som ønskelig at det framskaffes et best mulig faktagrunnlag for å optimalisere minstevannføringsregimet i Boenfossen med tanke på fiskevandring og kraftproduksjon. Statsforvalteren er derfor positiv til at tillatelsen til å fravike det fastsatte manøvreringsreglementet forlenges inntil det er samlet inn et tilstrekkelig datamateriale. Statsforvalteren viser til sin tidligere uttalelse i saken av 21.03.2025, og tilrår at Nedre Tovdal fiskelag SA og Birkenes kommune også får uttale seg til søknaden.*

Tovdal fiskelag SA uttaler i e-post av 28.07.2026:

> *Nedre Tovdal Fiskelag er positiv til tiltaket, men ønsker å få tilgang til rapport på telling av laks og sjøørret som vandrer i fossen. Dette for å få et bedre faktagrunnlag for forvaltning av laks og sjøørretbestanden i Tovdalselva.*

Agder fylkeskommune uttaler i brev av 03.08.2026:

> *Boenfoss kraftverk ligger ved Topdalselva, som er anadrom strekning og derfor innenfor Statsforvalterens ansvarsområde. Generelt vil lav vannføring kunne være positivt for å forbedre fossens egnethet som vandringsvei, fordi lavere vannstand gir redusert vannhastighet og dermed lettere passasje for vandrende fisk. Agder fylkeskommune mener den forskningsmessige nytten ved fortsatte undersøkelser tilsier at søknaden bør innvilges.*

Birkenes kommune uttaler i brev av 24.08.2026:

> *Birkenes kommune ser positivt på et bedre kunnskapsgrunnlag om fiskevandring over Boenfossen, og har ingen videre merknader til en utvidet tillatelse.*

Henvendelse om støy fra Lars Vidar Røysland:

NVE mottok 20.07.2026 en henvendelse fra Lars Vidar Røysland, Fosseveien 21, om endret støybilde ved Boenfossen. Han opplyser at lyden fra fossen over de senere årene har endret karakter, fra en jevn fosselyd til en mer vedvarende rumling med et tydelig innslag av lavfrekvent støy, og at dette oppleves som belastende. Han observerer at en større del av vannføringen synes å ledes til østsiden av fossen enn tidligere, og ber NVE vurdere om omleggingen av vannføringen i forbindelse med kraftverket kan ha endret strømningsforholdene og dermed støybildet. Han ber videre om at det gjennomføres faglige støyundersøkelser, herunder målinger av lavfrekvent støy, og om at det vurderes om vannføringen eller andre driftsmessige forhold kan justeres for å redusere støybelastningen. NVE behandler dette som en høringsuttalelse i saken.

Kristiansand kommune har ikke uttalt seg og Boen Foss AS har ikke hatt merknader til høringsuttalelsene.

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til å fravike et vilkår om vannslipp etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid eller nødvendige naturfaglige undersøkelser. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet. Vi la det samme til grunn i tillatelsen av 26.03.2025.

Ved vurderingen av om tillatelse skal gis, må fordelene ved tiltaket veies mot skadene og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25. For midlertidige tiltak gjøres denne avveiningen for den perioden tillatelsen gjelder.

Behovet for forlengelse

Søknaden gjelder ikke et nytt eller endret tiltak, men en forlengelse av et tiltak NVE allerede har vurdert og gitt tillatelse til. Rammene for tiltaket, undersøkelsesopplegget og de vurderte virkningene er de samme som i 2025.

Vannføringsdataene fra målestasjon Flakksvann som følger søknaden, viser at vannføringen i Tovdalselva var lav både i smoltutvandringsperioden og i hovedperioden for oppvandring i 2025. NVE legger til grunn at manglende datafangst skyldes hydrologiske forhold som ligger utenfor søkers kontroll, og ikke mangelfull planlegging eller gjennomføring. Formålet med tillatelsen av 26.03.2025 er dermed ikke oppnådd. Dersom undersøkelsene avsluttes nå, vil tiltaket ha vært gjennomført uten at det gir det kunnskapsgrunnlaget som begrunnet tillatelsen. Etter NVEs vurdering taler dette for at det gis anledning til å fullføre undersøkelsene i 2027.

Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget bygger på søknaden med vedlagt fagnotat fra Norconsult Norge AS, de tidligere undersøkelsene av fiskevandring i Boenfossen fra 2002, 2003 og 2023, etterundersøkelsene etter idriftsettelse av kraftverket og de innkomne høringsuttalelsene. Etter NVEs vurdering er kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig til å vurdere tiltakets omfang og virkninger på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 8.

Høringsuttalelsene

Alle høringsinstansene som har uttalt seg, støtter søknaden. Statsforvalteren i Agder er positiv til at tillatelsen forlenges inntil det er samlet inn et tilstrekkelig datamateriale. Agder fylkeskommune mener den forskningsmessige nytten tilsier at søknaden innvilges. Nedre Tovdal Fiskelag er positiv til tiltaket, men ønsker å få tilgang til rapporten for telling av laks og sjøørret i fossen. NVE har videreført vilkåret fra den forrige tillatelsen om dialog med Nedre Tovdal fiskelag SA.

Statsforvalteren spurte i uttalelsen til den opprinnelige søknaden om det var vurdert å inkludere et referanseår med overvåking av fiskepassasjen under gjeldende reguleringsvilkår, slik at endringer kan sammenlignes. NVE mener dette er et berettiget poeng. Vi har derfor satt som vilkår at planen for vannslipp skal vise hvilke perioder som gjennomføres i tråd med gjeldende vilkår som referanse.

Angående henvendelsen om støy fra Lars Vidar Røysland mener NVE at den gjelder forhold ved den ordinære driften av Boenfoss kraftverk, og ikke det midlertidige tiltaket. Tiltaket innebærer ingen fysiske endringer i fosseløpet eller i anlegget, og både redusert minstevannføring og økt slukeevne vil gi mindre vann i fossen i de periodene tiltaket gjennomføres. NVE kan derfor ikke se at det

omsøkte tiltaket i seg selv gir grunnlag for økt støy fra fossen. Vi kan heller ikke se at det er grunnlag for å avslå søknaden eller sette ytterligere vilkår av hensyn til støy.

Virkninger av tiltaket

Redusert minstevannføring i oppvandringssesongen for fisk er den delen av tiltaket som kan ha størst betydning for naturmangfoldet i vassdraget. Undersøkelsene i 2002 og 2003 tyder samtidig på at fossen er lettest å forsere ved lave vannføringer, og at 1 m^3/s ble vurdert som en kritisk nedre grense for vandring gjennom fossen. Telemetristudiet fra 2023 registrerte vandring i intervallet 2,8 til 14,1 m^3/s. Den nedre grensen på 3,0 m^3/s som søknaden legger opp til, ligger over dette. Videre vil tiltaket gjelde gjelder tre sommermåneder og påvirker ikke vannføringen i gyte- og oppvekstperioden om høsten og vinteren.

Perioder med overløp påvirkes i liten grad av den økte slukeevnen, slik at vassdragets flomdynamikk opprettholdes. Virkningene for landskap er begrenset, ettersom fossen i liten grad er synlig fra boligområdet vest for fossen.

NVE kan ikke se at det er kommet frem nye forhold i saken som tilsier at vår vurdering burde være en annen enn da den forrige tillatelsen ble gitt 26.03.2025. På lik linje med vurderingen fra 2025 mener NVE at tiltaket vil gi økt kunnskap om fiskens opp- og nedvandring forbi kraftverket i ulike vannføringsregimer, og at fraviket fra vilkåret om vannslipp ikke vil være til skade for kjente allmenne interesser.

NVE mener videre at den samlede belastningen på økosystemet i Tovdalselva, jf. naturmangfoldloven § 10, ikke vil endres i vesentlig grad ved en forlengelse av tiltaket. Vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Vannforskriften

Tiltaket innebærer ingen fysiske inngrep og er reversibelt, og vannføringsendringene er begrenset i tid og omfang. Etter NVEs vurdering medfører tiltaket ikke risiko for forringelse av tilstanden i vannforekomsten eller enkelte kvalitetselementer, og det er heller ikke til hinder for at miljømålet nås. Tiltaket utløser derfor ikke krav om vurdering etter vannforskriften § 12.

NVEs oppsummering og konklusjon

Undersøkelsene som NVE ga tillatelse til 26.03.2025, lot seg ikke gjennomføre i 2025 fordi vannføringen i Tovdalselva var for lav. Søknaden gjelder samme tiltak, samme rammer og samme undersøkelsesopplegg som den opprinnelige tillatelsen, forlenget med én sesong. Det har ikke kommet nye opplysninger som endrer vurderingen av virkningene. Alle høringsinstansene som har uttalt seg, støtter en forlengelse av tillatelsen.

NVE gir tillatelse etter vannressursloven § 8 til at Boen Foss AS kan fravike vilkåret om vannslipp for Boenfoss kraftverk for å undersøke hvordan endret minstevannføring og økt slukeevne påvirker opp- og nedvandring av fisk, fra og med dette vedtaket til og med 31.08.2027.

Med hilsen

Oscar Østvold
fagleder

Håvard Vedeler Nilsen
rådgiver

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:
BOEN FOSS AS

Kopimottakerliste:
BIRKENES KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I AGDER
Nedre Tovdal Fiskelag v/leder Jørgen Birkenes
AGDER FYLKESKOMMUNE
KRISTIANSAND KOMMUNE
Lars Vidar Røysland
Vidar Flaa

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs - epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.
Du kan anmode om utsatt iverksettelse av vedtaket	Du kan anmode om at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Klage på vedtak om samtykke til ekspropriasjon har utsettende virkning, med mindre det er truffet vedtak om noe annet.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32, 36 og 42.